

ת"פ 52061/05/15 - מדינת ישראל נגד אמנון ניסמי, רוני חנוך חנוכה

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופט רפי כרמל

ת"פ 52061-05-15

בעניין: מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

המאשימה

נגד

1. אמנון ניסמי
2. רוני חנוך חנוכה נאשם 2 ע"י ב"כ עוה"ד א. אוחיון

הנאשמים

גזר דין

בנוגע עם נאשם 2

1. הנאשם 2 (להלן: "הנאשם") הורשע על יסוד הודאתו בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון, כדלקמן: **בגדר אישום 6** הורשע הנאשם בעבירה של לקיחת שוחד, לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק") (מספר רב של עבירות), בעבירת מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק (מספר רב של עבירות), ובעבירת מתן תעודה כוזבת, לפי סעיף 281 לחוק (מספר רב של עבירות). **באישום 7** הורשע הנאשם בעבירה של זיוף בידי עובד ציבור, לפי סעיף 421 לחוק. **באישום 8** הורשע הנאשם בעבירה של לקיחת שוחד, לפי סעיף 290 לחוק העונשין (מספר עבירות), ובעבירת מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 (מספר עבירות). הסדר הטיעון אינו כולל הסכמה עונשית.

2. הנאשם הועמד לדין עם נאשם מס' 1, אמנון ניסמי (להלן: "נסימי"). בזמנים הרלבנטיים לכתב האישום, שימוש הנאשם ונסימי בוחנים במשרד התחבורה, במשרד הרישוי, בירושלים. במסגרת תפקידו, בחן הנאשם את ציבור המבקשים לקבל רישיון נהיגה בבחינה עיונית ובבחינה מעשית. נסימי היה ממלא מקומו של האחראי על הבוחנים, והנאשם היה ממלא מקומו של נסימי. ואלה המעשים על פי כתב האישום המתוקן: בין השנים 2010-2011, בשמונים מקרים, קיבל הנאשם שוחד כספי מב', מורה לנהיגה, בתמורה לכך שהעביר את תלמידיו של ב' בבחינה בעל פה, אף אם מי מהם לא עמד ברמה הדרושה לכך. כמו כן, בתקופה זו, העבירו הנאשם ונסימי מידע לב' שהיה בו כדי להועיל לתלמידיו שנגשו לבחינה הנ"ל, כגון, זהות הבוחנים ומקבץ שאלות. על פי עובדות **אישום 6**, ב' שילם לנאשם מאות שקלים עבור כל תלמיד שהנאשם בחן בבחינה עיונית והתלמיד עבר את הבחינה, ובסך הכל 80 תלמידים. על פי עובדות **אישום 7**, במהלך שנת 2010, השתמש ב' בחותמת מזויפת של משרד הרישוי, זאת בידיעת הנאשם, על מנת לזייף את תפסי משרד הרישוי, בהם רשימות התלמידים הזכאים להיבחן בבחינה בע"פ במועד ספציפי, וכך יכול היה ב' לתת מועד נוסף קרוב לתלמידיו, שמרביתם כשלו קודם לכן. הנאשם העביר לב' את החותמת על מנת שימשיך לזייף את אותם תפסים. על פי עובדות **אישום 8**, הנאשם העביר תלמידים נוספים של ב' את המבחן בע"פ תמורת מאות שקלים עבור

טענות הצדדים

טענות המאשימה

3. המאשימה טענה כי הערך המוגן בעבירת השוחד הוא הבטחת תקינות פעולתו של המנהל הציבורי והבטחת אמון הציבור במנהל ובמערכת כולה. מצב בו עובד ציבור מנצל לרעה את מעמדו גורם לפגיעה באמון הציבורי ולנזק כללי העולה לאין שיעור על הנזק הספציפי. מטעם זה נפסק שדינם של מעורבים בשוחד הוא עונש מאסר בפועל. יש להתייחס לשוחד במקרה דנן כאל מתן אפשרות להרוג, שכן להעביר תלמידים בדרך שהעביר הנאשם ולאפשר להם לקבל רישיון נהיגה מהווה סיכון לביטחון הציבור ומשתמשי הדרך, והכל עבור בצע כסף. במקרה דנן, עבירות השוחד בוצעו בצורה שיטתית ומדובר במספר רב של מקרים, באופן שהפך לתעשייה של זיוף ורמאות. תפקידו הבכיר של הנאשם במקרה זה מהווה בפני עצמו נסיבה מחמירה. הוא ידע מי הבוחנים ששובצו ולעיתים היה אחראי על שיבוצם. כמו כן, הוא היה אחראי על בחירת השאלות וידע בעצמו מה השאלות שעתידות להישאל במבחנים בע"פ. כל אלה הקלו על הנאשם לבצע את העבירות ולפעול בכמה מישורים. מדובר במספר גדול של תלמידים, שהתאפשר בגלל השיטה בה בוצעו העבירות. הרווחים אינם יודעים במדויק, אך ניתן להעריכם באלפים ואף בעשרות אלפי שקלים. מבחינת תכנון וביצוע, עובדות כתב האישום מתארות מסכת מרמתית ומתוכננת היטב. חלק מהתכנון נועד לצורך הקלת הביצוע, והתבטא בפיתוח שיטת הזיהוי של התלמידים.

4. באשר לחלקו של הנאשם, הוא היה יוזם, אקטיבי בביצוע העבירות, ומעשיו מעידים על עומק השחיתות, הוא העביר תלמידים וקיבל כסף, וגם דרש כספים בדיעבד גם כאשר ב' לא ביקש להעביר תלמידים בדרך של שוחד. אין מחלוקת כי הפנייה המקורית היתה של עד המדינה והשיטה פותחה בינו לבין הנאשם, אבל הנאשם, שאמנם לא יזם את המרמה, הפך מהר מאוד לאקטיבי, וב' הפסיק להיות המוביל של התהליך. ניסמי, נאשם 1 נדון ל- 22 חודשי מאסר בפועל. אמנם תפקידו היה בכיר יותר, אך נסיבות ביצוע העבירות והסכומים ששולמו לשני הנאשמים הנה דומה. בעניינו של נאשם 2 ישנה חומרה יתרה בשני היבטים: הראשון, רמת ביצוע גבוהה ומשומנת היטב של העבירות. הוא קיצר את התקופה, נתן חותמת מקורית ופעל באופן עקבי ושיטתי להגדלת הכנסתו; השני, כאשר ב' לא רצה לפעול, הנאשם התעקש להמשיך את הקשר ולקבל את הכסף שידע שהתלמידים שהעביר הינם של ב' ודרש כספים. במעשים אלה שלח הנאשם מסר לב' שהוא לא יכול להפסיק את היחסים והוא צריך להמשיך לתת שוחד.

5. המאשימה טוענת למתחם ענישה של 28 חודשים עד חמש שנות מאסר בפועל ומבקשת למקם את הנאשם בחלק התחתון של המתחם ולגזור עליו 30 חודשי מאסר בפועל. באשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, נטען כי הנאשם הודה במיוחס לו, אך עשה כן בשלב מאוחר. כתב האישום הוגש בשנת 2015 ואילו הודאתו באה בשנת 2017. לנאשם אין הרשעות קודמות, אך בפסיקה נאמר שמרבית עבירות השוחד מבוצעות ע"י אנשים ללא עבר פלילי. כמו כן, הנאשם הביע חרטה, אך מהתסקיר עולה כי הוא מטשטש את חומרת מעשיו. לענין מצבו הרפואי של הנאשם, התסקיר מעלה שיש לו בעיות, אך לשיטת המאשימה, חזקה על שב"ס שיספק את התנאים המתאימים. מדובר במעשים מהשנים 2010-2011, החקירה בוצעה בשנת 2013, וכללה פעולות חקירה מורכבות, בחינת עשרות מקרים והתקיימו הליכי שימוע. בהתחשב בכל הנסיבות הללו, אין הצדקה לחרוג לקולה ממתח הענישה, ויש לגזור על הנאשם 30 חודשי מאסר,

מאסר על תנאי וקנס גדול יותר מהשוחד המשוער.

טענות ההגנה

6. הסנגור עותר לאימוץ המלצת שירות המבחן להימנע מגזירת עונש מאסר בפועל על נאשם 2 וצו מבחן למשך שנה וחצי. נטען כי המלצה זו מבוססת על תסקיר מקיף ויסודי שנערך בעניינו של הנאשם 2, ולעמדת ההגנה, הנה מתאימה לנסיבות ביצוע העבירה, שיקומו של הנאשם והשוואה בינו לבין נאשם 1. נטען כי עניינם של הנאשמים שונה זה מזה. חלקו של נאשם 1 חמור בהרבה מזה של נאשם 2, מעמדו היה משמעותית גבוה יותר, הוא היה אחראי על נאשם 2 וגם על הבוחנים, הוא זה שציוות את עצמו ואת נאשם 2 לאותם מבחנים נגועים, בעוד שלנאשם 2 לא היתה יכולת לצוות את עצמו. נטען כי בלעדי נאשם 1 לא יכול היה נאשם 2 לבצע את העבירות, כיוון שהוא קבע אלו נבחנים יגיעו לכל בוחן ובוחן, ובכלל זה לנאשם 2. נאשם 1 היה מעורב במאות מבחנים והתמורה שקיבל גבוהה משמעותית מזו שקיבל נאשם 2. עוד נטען כי את הנזק התדמיתי יצר נאשם 1, שהתפרסם בגין מעשיו, בעוד שלא היה פרסום לגבי נאשם 2. לגבי האישום העוסק בחותמת, נטען כי מדובר בחותמת שאינה של משרד הרישוי וניתן להשיגה לבד. כמו כן, היוזמה למעשים התחילה מנאשם 1, ומכאן התגלגל מהלך השוחד. נאשם 1 אף תיאר בחקירתו במשטרה דרכי פעולה שהיקשו לעלות על עקבותיו, דבר שנאשם 2 לא עשה. לפיכך, נטען כי ההשוואה בין הנאשמים מחייבת הקלה משמעותית ביותר בעונשו של נאשם 2, וזה עוד לפני הנסיבות המקלות הנוספות בעניינו.

7. נטען עוד כי אשתו של נאשם 2 היתה גם היא נאשמת בתיק זה במשך 8 שנים. נאשם 2 האשים את עצמו על כך שהוא הכניס אותה לביצה זו ומצבה הבריאותי התדרדר, תוך שהוא נוכח בכך. נאשם 2 כמעט הגיע להסדר טיעון לפני נאשם 1, וההסדר לא נחתם אלא לאחר כשנתיים כשהתביעה הסכימה לכך. נטען כי אם המאשימה היתה מקבלת מלכתחילה את עמדת ההגנה, התיק כבר היה נגמר וחלוף הזמן ועיניו הדין יכלו להיחסך. במקרה דנן נגרמו לנאשם 2 ולמשפחתו נזקים פיזיים ונפשיים עצומים. הנאשם פוטר ללא כל תנאים. הוא שירת כל חייו את המדינה, שירת בצבא קבע, לאחר מכן במשטרה, עד שהגיע למשרד הרישוי.

8. מטעם ההגנה העיד בנו של הנאשם, יצחק חנוך, כבן 38 שנים, נשוי. העד אמר כי חזר מארה"ב לפני כחודשיים כדי לעזור להוריו. מאז מעצרו של אביו, הוריו איבדו את שמחת החיים ואביו עבר אירוע מוחי ונזקק לשיקום. בעקבות העבירה אביו פוטר מהעבודה ללא פנסיה וכל זכויותיו נשללו. כיום הוריו חיים מקצבת נכות של האם. הבן ביקש רחמים על אביו.

9. הנאשם פנה לבית המשפט, אמר כי הוא מתחרט על מעשיו וביקש רחמים בגזירת עונשו.

תסקיר שירות המבחן וחוות דעת הממונה על עבודות השירות

10. מתסקיר שירות המבחן שנערך בעניינו של הנאשם עולה כי הינו בן 63 שנים, נשוי ואב לשלושה ילדים בוגרים, ללא הרשעות קודמות, מתגורר עם אשתו הסובלת מנכות, זקוקה לעזרה בתפקוד יומי ונתמכת בעזרתו. הנאשם מסר כי עם תחילת ההליך המשפטי, לפני כשמונה שנים, הושעה מתפקידו כבוחן ולפני כשלוש שנים פוטר ומאז אינו עובד. הוצגו

מסמכים רפואיים על כך שהנאשם פיתח הפרעת פאניקה עם תחילת ההליך המשפטי. ביחס לביצוע העבירות דנן, הנאשם הודה במיוחס לו, לקח אחריות ראשונית והביע חרטה ובושה רבה, אך ניכר כי הוא מטשטש את חומרת מעשיו ומתקשה לראות עצמו כעובר חוק. הומלץ להטיל עליו מאסר בעבודות שירות אם ימצא מתאים, וכן להטיל התחייבות כספית להימנע מביצוע עירה דומה בעתיד, מאסר על תנאי וצו מבחן למשך שנה וחצי.

11. הממונה על עבודות השירות בחן את נאשם 2 ומצא כי הוא כשיר לביצוע עבודת שירות במגבלות פיזיות אותן פירט בחוות דעתו.

דין

12. גזירת דינו של הנאשם באה במסגרת הוראת תיקון 113 לחוק העונשין - הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה. בהתאם להוראת סעיף 40ב לחוק העונשין, העיקרון המנחה בענישה הנו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. הוראת סעיף 40ג(א) קובעת כי יש לקבוע מתחם ענישה הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כמפורט בסעיף 40ט לחוק (סעיף 40ט מפרט נסיבות בהן יש להתחשב, במידה שהתקיימו וככל שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ואשמו של הנאשם, ביניהן התכנון, חלקו היחסי של הנאשם, הנזק שנגרם וכמפורט באותו סעיף). כן קיימות הוראות בדבר אפשרות חריגה ממתחם הענישה (במקרה של אפשרות שיקום - סעיף 40ד), ובמקרים של הגנה על שלום הציבור, הרתעה אישית או הרתעת הרבים, מקום שנמצא לכך צורך (סעיפים 40ה, 40ו, 40ז) ובלבד שהעונש לשם הרתעה אישית או הרתעת הרבים לא יחרוג ממתחם הענישה.

13. נאשם 2 פעל בתיאום עם מורה הנהיגה ב', העביר את תלמידיו את הבחינה בעל פה, העביר לו חותמת מזויפת וכן מידע חסוי מהבחינות, ולפיכך, בעניינו ניתן לראות את מכלול העבירות כאירוע אחד. **"התיבה 'אירוע אחד' רחבה דיה כדי לכלול גם פעולות עברייניות שבוצעו על פני רצף זמן; כללו מעשים שונים; ביחס לקורבנות שונים; ובמקומות שונים. הכל- כל עוד הם מהווים מסכת עבריינית אחת"** (ע"פ 5643/14 אהמד עיסא נ' מדינת ישראל (2015); ר' גם ע"פ 6341/14 ניסים בן אישטי נ' מדינת ישראל (2015); רע"פ 4760/14 קיסלמן ואח' נ' מדינת ישראל (2015)).

14. כאמור, מתחם העונש ההולם נקבע על פי הערך החברתי המוגן באמצעות העבירה ומידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. הערך המוגן המובנה בעבירות השוחד נועד להבטיח את עצם פעולתו התקינה של המנהל הציבורי, אשר בלעדיו לא יתכנו חיי חברה תקינים. בד בבד, נועדה עבירת השוחד להגן על מעמדו של המנהל הציבורי בעיני הציבור, ועל האמון שהציבור רוחש לו. מידת הפגיעה בערכים אלה גבוהה ומשמעותית במקרה דנן. הנאשם 2 היה ממלא מקומו של האחראי על הבוחנים במשרד הרישוי. הוא ניצל את תפקידו ומעל באמון ניתן בו בכדי לשלשל לכיסו סכומי כסף נכבדים בתמורה לכך שהעביר עשרות רבות של תלמידים את מבחן התיאוריה, שהינו תנאי לקבלת רישיון נהיגה, הגם שחלקם הגדול, כך על פי כתב האישום, לא עמדו ברמה הדרושה להצלחה במבחן זה. כמו כן, הוא נתן לב' חותמת מזויפת של משרד הרישוי על מנת לזייף טפסים של משרד הרישוי וגם העביר לו מידע רגיש, ובכלל זה גם מקבץ שאלות מהמבחן וזהות הבוחנים. למעשיו של הנאשם 2 ישנן השלכות חמורות לשלום

הציבור ומשתמשי הדרך והם מהווים אבן נגף למלחמה הקשה ממילא בתאונות הדרכים ולקטל בכבישים. המעשים בוצעו בשיטתיות ולאורך פרק זמן ארוך של כשנתיים, תוך זלזול עמוק בשלטון החוק.

15. באשר למדיניות הענישה הנוהגת, שני הצדדים הציגו שורה של פסקי דין בעבירות שוחד בהם מתחם הענישה נע מ-6 חודשי מאסר בפועל ועד לשלוש שנות מאסר בפועל. מדובר בטווח ענישה רחב וקביעת העונש נגזרת במידה רבה מבחינה פרטנית של נסיבותיו של כל מקרה ומקרה. במקרה דנן, בשים לב לערכים החברתיים שנפגעו, מידת הפגיעה בהם, אופיים של המעשים, בהתחשב במדיניות הענישה שתוארה לעיל ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם ככולל מאסר בפועל שבין 12 ל-40 חודשים וכן מאסר על תנאי משמעותי.

16. באשר לעונש הראוי לנאשם, בנסיבות העניין, ראוי לגזור על הנאשם 2 עונש כולל בגין כל האירועים, בהתחשב במתחמי הענישה השונים שנקבעו. הנאשם הינו בן 63 וללא הרשעות קודמות. מתסקיר שירות המבחן עולה כי הוא מסייע לאשתו הסובלת מנכות וכי בריאותו שלו הושפעה כפועל יוצא של ההליך המשפטי דנן. בנו העיד על השפעת ההליך המשפטי על הנאשם 2 ועל המשפחה כולה. הנאשם הודה בביצוע העבירות ותרם באופן יחסי לחיסכון בזמן שיפוטי, וכן, מתסקיר שירות המבחן נראה כי הוא מתקשה להפנים את חומרת מעשיו ולהכיר בהשלכותיהם. הנאשם ביצע את העבירות על פני תקופה ארוכה ויכול היה בכל רגע נתון לחדול ממעשיו. תפקידו היה אקטיבי ומרכזי, והוא אף הגדיל לעשות ודרש כספי שוחד עבור תלמידים שהעביר מבלי שב' ביקש ממנו, אך מהטעם שגילה כי תלמידים אלה הינם תלמידיו של ב'. הנאשם הביא לפגיעה באמון הציבור ברשות הרישוי ולפגיעה בתקינות המעשה המנהלי. הלכה היא כי השיקול המרכזי בענישתן של עבירות מהסוג בהן הורשע המערער הוא הרתעה, ובפרט הרתעתם של עובדי ציבור ואחרים הן מפני לקיחת שוחד והן מפני מתן שוחד (ר': ע"פ 6564/04 סטויה נ' מדינת ישראל (2004)).

בגזירת עונשו של הנאשם יש להתחשב בעונש שהוטל על נאשם 1, במצבו הבריאותי הרעוע של הנאשם, בגילו, בעברו הנקי, במצבה הבריאותי של אשתו, זאת כאמור כנגד השיקולים שפורטו לחובתו.

בנסיבות אלה, נוכח חומרת המעשים ובהתחשב בעונש שנגזר על הנאשם 1, ומנגד, נוכח הנסיבות לקולה שעיקרן ההתדרדרות במצבו של הנאשם וגילו, מוליכים לכך שניתן לגזור עונשו של הנאשם סמוך לתחתית המתחם, ולפיכך אני גוזר על הנאשם 2:

א. מאסר בפועל לתקופה של 14 חודשים בניכוי ימי מעצרו.

ב. מאסר מותנה לתקופה של 6 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור עבירה מהעבירות בהן הורשע בתוך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר.

ג. הנאשם יתייצב לריצוי עונש המאסר ביום 2/8/20 עד השעה 10:00 בבית המעצר ניצן.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ה באייר תש"פ, 19 במאי, 2020, במעמד ב"כ המאשימה, ב"כ הנאשם והנאשם עצמו.

רפי כרמל, שופט